

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії педагогічних наук України
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Педагогічний факультет Карлового університету (м. Прага, Чехія)
Науковий університет імені Етвеша Лоранда (м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
Державний Університет «Utena College» (м. Утена, Литва)
Гуманітарний-педагогічний коледж
Мукачівського державного університету

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VII Міжнародної
науково-практичної конференції
26-27 жовтня 2023 року

Україна, Мукачево 26-27 жовтня 2023 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від 25 жовтня 2023 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Козубовська Ірина Василівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (м. Ужгород);

Теличко Наталія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, Мукачівський державний університет (м. Мукачево).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 жовтня 2023 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2023. 452 с.

ISBN 978-617-7495-53-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку закладів загальної середньої та вищої освіти, освіти дорослих і професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія: Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В. В. – д.е.н., професор; Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., професор; Молнар Т. І. – д.пед.н., доцент; Горват М. В. – к.пед.н., доцент; Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент; Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Мукачівський державний університет, 2023

DR. ERDEI G. VÁLTOZÁSOK? ÚJ IRÁNYOK? VAGY MINDEN A RÉGI? – A DEBRECENI EGYETEM FELNŐTTKÉPZÉSE.....	14
DR. PÁLFI S. RESEARCH ON CHILDREN'S RIGHTS IN HUNGARIAN KINDERGARTENS	15
MATULČÍK J. KOMPARATÍVNY VÝSKUM A MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA V EDUKÁCII DOSPELÝCH	16
SAKALOVÁ B. VÝCHOVA K ZDRAVIU A ZDRAVOTNÁ GRAMOTNOSŤ NA PRIMÁRNOM STUPNI VZDELÁVANIA.....	18
SHEVCHENKO – LEDYAN C. CONTROL AND SUPERVISION OVER THE EXECUTION OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS.....	20
SHEVCHENKO – LEDYAN C. SPAIN: RESPECTING HUMAN RIGHTS	22
CHOVRIY S. TRAINING OF PEDAGOGICAL PERSONNEL FOR THE SYSTEM OF PROFESSIONAL EDUCATION IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION	24
CHOVRIY S., HAVOR A. THE ESSENCE OF THE “EMOTIONAL INTELLIGENCE” CONCEPT IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH	26
DR. PALLAY K., DR. MOLNAR F. THE IMPACT OF THE RUSSO-UKRAINIAN WAR ON THE STUDENT MOBILITY WITH STUDY PURPOSES FROM TRANSCARPATHTIA (UKRAINE)	28
HERTSOVSKA N., BIZHKO A. THE ROLE OF DISCOURSE COMPETENCE IN THE PROCESS OF LANGUAGE IMPROVEMENT	30
KHMYZOVA O. USING TED TALKS FOR IMPROVING LISTENING COMPREHENSION SKILLS	32
KRAVCHENKO T. THE CHALLENGES OF SCIENTIFIC COMMUNICATION IN THE DIGITAL AGE	33
ЩЕРБАН Т.Д., АНТОНІК Є.М. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАЛЕЖНИХ ВІД СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	35
ЩЕРБАН Т.Д., ДАНКАНИЧ А.А. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У РАМКАХ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ»	37
ЩЕРБАН Т.Д., ДОЛИНАЙ Т.Т. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ АГРЕСИВНОГО СПІЛКУВАННЯ ПАЦІЄНТА З ЛІКАРЕМ.....	39
ЩЕРБАН Т.Д., САМОЙЛОВ О.С. СХИЛЬНІСТЬ ДО СЕЛФІ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	41
ЩЕРБАН Т.Д., ХОМА П.П. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЦІ.....	43
АВШЕНЮК Н.М. ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ.....	45

АЛМАШІЙ К.М., БЛИК О.В. ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СПРИЙМАННЯ СВІТУ ЧЕРЕЗ ЖИВОПИС У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	47	БЛИК О.В., ДУДЛА Т.В. ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ МАЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ОБРАЗОТВОРЧИХ НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	86
АЛМАШІЙ Е.В., ТЯГУР А.В. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЛЕПБУКІВ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРИЙОМУ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	49	БЛИК О.В., МАКСИМЕЦЬ В.В. ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ВИДАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	89
БАБИНЕЦЬ Д.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	51	БЛИК О.В., МАХЛИНЕЦЬ А.І. ВПЛИВ ЖИВОПИСНИХ ТВОРІВ НА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ.....	91
БАРНА Х.В., ВЕЛИЧКАНИЧ М.В. ПЕРЕДУМОВИ ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ	53	БЛИК О.В., ПАНЬКАНИНЕЦЬ Т.С. РОЗВИТОК КРЕАТИВНОЇ КОГНІТИВНОЇ АКТИВНОСТІ ЧЕРЕЗ НЕТРАДИЦІЙНІ ПРИЙОМИ МАЛЮВАННЯ.....	93
БАРНА Х.В., КОСТЮК М.О. ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ІНКЛЮЗИВНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	55	БЛИК О.В., РОГАЧ Р.В. ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	96
БАРНА Х.В., ЛУПАК В. ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	57	БЛИК О.В., СКИБА І.В. АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР	98
БАРНА Х.В., ОРЯБКО О.Ф. РОЛЬ ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗШИРЕННІ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	59	БЛИК О.В., ТОМАШ І.І. ВИЯВЛЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ОБДАРОВАНОСТІ УЧНІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ	100
БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю. РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО	60	БЛИК О.В., ЧАЙКОВСЬКА К.Р. ДОСЛІДЖЕННЯ КЛЮЧОВИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ АСПЕКТІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА УСПІШНІСТЬ ІНТЕГРОВАНИХ УРОКІВ З МУЗИКИ ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	103
БАСАРАБ В.В., КОРОЛЬ Н.В. ЗАСОБИ ХУДОЖНЬОЇ ПРАЦІ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	63	БЛИК О.В., ЧІРІ С.С. ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТИВНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ШЛЯХОМ ПІДВИЩЕННЯ ЇХНІХ НАВИЧОК АНАЛІЗУ ТА ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	105
БАСАРАБ В.В., КУЦИК О.Г. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬОГО КОНСТРУЮВАННЯ	66	БЛИК О.В., ЧІРІ С.С. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ТВОРЧОГО СПРИЙНЯТТЯ НА ПРОЦЕСИ МИСТЕЦЬКОГО ВИРАЖЕННЯ ТА ТВОРЧОСТІ	107
БАРАНОВСЬКА О.В., КЛЕНОВСЬКА В.В., ЛАЛАК Н.В. ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПАРТНЕРСТВА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА СІМ'Ї	68	БЛИК О.В., ШТЕФАНЬО Ж.М. ВПЛИВ СУЧАСНОГО ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА НА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ ШКОЛЯРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	110
БЕДЕВЕЛЬСЬКА М.В. РОЛЬ СЛОВАЦЬКОЇ МОВИ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	71	БОБАЛЬ Т.І., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ПРИРОДИ	112
БЕРЕЖНА С.І. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБИСТІСНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ.....	72	БОЙКО А.В., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. АНАЛІЗ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ВІДНОШЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ПРОБЛЕМ МОДЕЛЮВАННЯ УРОКУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	114
БЕСПАЛЬКО В.В., КАРНАКОВА Г.О. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИКОНАВСЬКОМУ АСПЕКТІ... ..	75	БОКША Н.І., АНДРЕЙЧИК М.В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ ТА У ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	117
БЕСПАЛЬКО Л.А., БЛИК О.В. ЗОБРАЖУВАЛЬНА ТВОРЧІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	78	БОКША Н.І., ГРЕШКО В.В. ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНОСТЬ ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	119
БЄЛІЧКО А.М., БЛЮК О.Г. ЗАГАЛЬНЕ НЕДОРОЗВИНЕННЯ МОВЛЕННЯ: ПОНЯТТЯ І ПРИЧИНИ	80	БОКША Н.І., ПИЛИПКО К.А. ГУРТКОВА РОБОТА ЯК ФОРМА ПОЗАУРОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ	121
БІГУН Л.І., БЛИК О.В. ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ТА ВАГОМОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ У СТИМУЛЮВАННІ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС УРОКІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	84		

невід'ємними складовими якого є самовиховання та самоосвіта. Для педагога робота над собою – необхідна передумова набуття і збереження професіоналізму. Це цілеспрямований процес, який є продовженням професійного виховання, коли майбутній учитель з об'єкту виховного впливу («Я – студент, нехай мене вчать») перетворюється на суб'єкт організації власної життєдіяльності («Я – майбутній фахівець, і готую себе до цього»); самостійно обирає мету самовдосконалення, постійно аналізує здобутки професійного зростання, займається самоосвітою. В ідеалі педагогічною діяльністю повинні займатися люди, що мають до неї покликання, природні здібності, талант. Однак, оскільки в наш час педагогічна професія є однією з наймасовіших, багато фахівців схиляються до думки, що відсутність у вчителя яскраво виражених здібностей може бути компенсована розвитком інших, не менш важливих професійних якостей, зокрема таких, як працелюбність, чесне та серйозне ставлення до своїх обов'язків, наполеглива робота над собою тощо.

Великого значення вчителю надавав і Я. Коменський. На його думку, «вчителі – душа і серце виховання і тому вони поставлені на високому почесному місці; їм вручена почесна посада, вище якої нічого не може бути під сонцем». Умовою успішного виконання почесного обов'язку вчителя Я. Коменський вважає його покликання і любов до цієї професії [2 с. 133- 163].

Основним завданням майбутнього вчителя є вдосконалення професійно значущих якостей особистості: розширення світогляду, збереження і зміцнення професійного здоров'я, підвищення рівня методичної підготовки, формування своєї духовної культури, педагогічного мислення, творчості тощо. Освіта вчителя залежить від його інтересів, установок, потреб, власної активності в оволодінні науковими знаннями та вміннями, цілеспрямованості, свідомості і наполегливості у розвитку в собі тих якостей, що утворюють особистість сучасного фахівця. Можливості ж самовдосконалення дуже значні. Адже самовдосконалення, є важливою складовою самовиховання.

Самовдосконалення – це свідомо робота майбутнього вчителя з розвитку своєї особистості як професіоналу, що передбачає адаптацію власних індивідуально-неповторних особливостей до вимог педагогічної діяльності, постійне підвищення професійної компетентності і розвиток соціально-моральних якостей.

К. Ушинський відзначав, що учитель повинен бути високоосвіченою людиною з енциклопедичними знаннями, любити свою професію, бути завжди зацікавленим в удосконаленні своєї майстерності, володіти педагогічним тактом. [3 с. 162-172].

Узагальнюючи вище сказане, можна сказати, що проблема самоосвіти і самовиховання майбутнього педагога за своїм змістом є багатоплановою, її вивчення потребує систематизації різноманітних аспектів самовдосконалення особистості студента. Самовиховання – є самостійною діяльністю,

що сформувалася під впливом соціально-педагогічних вимог до діяльності й особистості вчителя, його активності та цілеспрямованості, щодо змін та переосмислення власних дій. Насамперед, самовиховання, є важкою роботою над собою, і її ефективність залежить від правильного вибору методів самовдосконалення, також постійного самоконтролю. Без самовиховання неможливе досягнення успіху в навчанні, педагогічній діяльності, сімейних стосунках і в житті загалом. Завдяки професійному самовдосконаленню, можемо спостерігати зміни, що відбиваються в особистість майбутнього вчителя завдяки реалізованим самовпливам. У цьому випадку студент педагогічного навчального закладу має вміти володіти своєю волею, управляти своїми емоціями, стримувати себе, підтримувати добрий, бадьорий настрій, виконувати особисті правила, режим дня тощо.

Список використаних джерел

1. Духнович О. В. Народна педагогія в пользу училищ й учителей сельських // Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: Навч. посіб. / Від упорядників, вступні нариси та упорядкув. З.Н. Борисової, В.У. Кузьменко; За заг. ред. З.Н. Борисової. – К.: Вища шк., 2004. – С. 217-218.
2. Коменский Я. А. Великая дидактика // Избранные педагогические сочинения. – М., 1955. – С. 164-392.
3. Ушинский К.Д. Педагогические сочинения: в 6т. – М.: Педагогика, 1988. – Т.1.- С. 416.

ЗИЙНИЧ К.І.,

ЛІБА О.М.

Мукачівський державний університет, Україна

ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасних соціокультурних та екологічних умовах розвитку суспільства адаптаційні процеси, детерміновані засвоєнням нових норм шкільного життя, посилюють психофізіологічні навантаження, несуть типові кризові ризики у особистісному зростанні особистості учня початкової школи. Відповідно виникає необхідність сформувати належне соціальне середовище та забезпечити педагогічну підтримку учнів першого класу з метою полегшити їм звикання до навчального процесу та профілактики їх дезадаптації. Тому одним із завдань сучасної теорії і практики початкової освіти є визначення напрямів теоретичних досліджень в галузі педіатрії, психології та педагогіки з проблеми адаптації та дезадаптації учнів початкової школи до навчальної діяльності.

Енциклопедія сучасної України надає тризначне означення терміна «адаптація». «По-перше, адаптація – це процес пристосування об'єкта (адаптогенез); по-друге, це стан пристосованості об'єкта (результат адаптогенезу); по-третє, це дія, спрямована на об'єкт з метою його пристосування до визначених вимог, пристосування об'єкта до використання в конкретних умовах» [1].

Також «адаптацію» розглядають як процес пристосування людини або групи людей до нового соціального середовища, а частково і пристосування до них цього середовища з метою співіснування та взаємодії. Необхідно зазначити, що за критерієм домінуючої форми адаптивної діяльності процес адаптації індивіда необхідно умовно розподілити на три етапи:

1) орієнтаційний – спрямований на ознайомлення адаптантів з соціальним середовищем;

2) оціночний – відбувається диференціація соціального досвіду та способу життя на взаємоприйнятний та взаємовідхиленний відбір можливих за нових умов форм та способів діяльності згідно з установками та ціннісними орієнтаціями, які раніше склалися у адаптанта;

3) сумісності – суб'єкт досягає стану адаптованості [2].

Індикатором адаптації (як стадії процесу) вважається соціальний статус індивіда в цьому середовищі, а також його психологічна задоволеність цим середовищем в цілому або його важливими елементами.

На основі комплексного аналізу міждисциплінарних досліджень проблеми адаптації учнів молодшої школи розкривається двобічний характер поняття «адаптація». Вчені відзначають, що з одного боку, адаптація це процес інтеграції змін в особистості та в оточуючому її середовищі, як мають одне спрямування; з іншого боку, адаптація є характеристикою розвитку якісних змін особистості [2]. З огляду на вищезазначене, дослідниця визначає феномен «адаптації» як двосторонній процес і результат взаємодії особистості з середовищем, що її оточує, для якого характерне поетапне протікання, відбувається узгодження вимог та очікувань її учасників, і кінцевою метою є розвиток особистості.

Також учена акцентує увагу на багатоаспектності процесу адаптації особистості учня початкової школи до навчання. Вона виокремлює такі з них:

- соціальний – прийняття учнем своєї нової соціальної ролі та розуміння ним соціальної значущості власної діяльності, а також вибудовування стосунків у класному колективі;

- психологічний – взаємозалежність процесу адаптації і особливостей особистості учня початкової школи;

- педагогічний- взаємодія під час переходу дитини з дошкільного навчального закладу до початкової школи.

Відповідно адаптація це універсальна форма взаємодії людини з оточуючим середовищем. Це складне соціально зумовлене явище, що охоплює три рівні адаптивної поведінки людини: біологічний, психологічний і соціальний з провідною роллю останнього.

О. Савченко стверджує, що найцінніший результат початкової школи в особистісному вимірі, то це здорова дитина, мотивована на успішне навчання, дослідницьке ставлення до життя, це учень, який вміє вчитися з різних джерел, відповідально ставитися до себе і життя інших людей, усвідомлює себе громадянином Української держави. Вона переконана що для досягнення цього результату, який має особисте і соціальне значення, потрібно модернізувати методіку викладання кожного предмета на засадах суб'єктності навчання, створити сучасне навчально-розвивальне середовище, комфортне для дитини.

У сучасній психолого-педагогічних дослідженнях соціальна адаптація визначається як процес, за допомогою якого дитина досягає стану соціальної рівноваги при відсутності переживання конфлікту із оточуючими людьми. Також вона розглядається як завершальний, підсумковий етап адаптації в цілому, що забезпечує як фізіологічне і психологічне, так і соціальне благополуччя особистості.

Проаналізуємо такі поняття як шкільна дезадаптація та дезадаптованість. Так, під шкільною дезадаптацією науковці розглядають процес «утворення неадекватних механізмів пристосування дитини до школи у формі порушень навчання й поведінки, конфліктних відносин, психогенних захворювань і реакцій, підвищеного рівня тривожності, викривлень в особистісному розвитку». Дезадаптованість же визначають як «стан, який виникає від нереалізованості головних потреб як результату використання неадекватних способів поведінки» [2]. Так, процес шкільної адаптації, відповідно і першокласника, це складний і довготривалий процес, який реалізується у трьох основних напрямках: психофізіологічна адаптація (перебудови в організмі дитини з метою приведення у відповідність її потреб і потреб зовнішнього середовища); соціальна адаптація (залучення дитини до нової соціальної ситуації, активне пристосування до умов нового соціального середовища); психологічна адаптація (активність дитини у процесі пристосування її психічної діяльності до умов середовища або спроба змінити навколишнє середовище з метою досягнення успіху в процесі адаптації).

Список використаних джерел

1. Енциклопедія сучасної України / ред. кол.: І. М. Дзюба [та ін.]; НАН України, НТШ, Коорд. бюро Енцікл. Сучас. України НАН України.-К.: Поліграфкнига, 2001. – Т. 1: А.- 823 с. – ISBN 966-02-2075-8

2. Блажівський М.І. Поняття адаптації у сучасній науковій літературі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsp/01_2014/14bmisl.pdf

ЗЯБЛОВСЬКА Д.Є.

Мукачівський державний університет, Україна

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДАНІЇ

Данія – це прогресивна і розвинена країна Європи з дуже високим рівнем доходу, з цікавою історією, багатою культурою і чудовою архітектурою, законодавця багатьох тенденцій в архітектурі та дизайні. Освіта в Данії є найбільшим пріоритетом держави. Освітні програми бакалаврату з дизайну одягу професійно-орієнтовані. Обов'язковий елемент дизайнерської освіти – проходження практики. Базовими принципами системи професійної освіти Данії є: дуальне навчання (the dual training principle), соціальне партнерство (the principle of social partner involvement), безперервне навчання (the principle of lifelong learning). Це загальні риси професійної підготовки дизайнерів одягу в Данії.

Метою даної публікації є висвітлення особливостей змісту підготовки дизайнерів одягу в закладах вищої освіти Данії на прикладі Школи дизайну Колдинг (DK), що є традиційним вищим мистецьким навчальним закладом, та університетського коледжу VIA (VIA), технічного комерційного закладу вищої освіти. Порівняльний аналіз освітніх програм підготовки дизайнерів одягу DK і VIA передбачав вивчення нормативно-правової база освітнього процесу, особливостей організації професійного навчання, наповненості програми освітніми компонентами, переліку компетентностей в галузі дизайну одягу. Результати дослідження представлені в таблиці 1. Профілі різняться назвою кваліфікації, тривалістю навчання на бакалавраті, метою програми, основним фокусом (частково) та мають свої характерні особливості (DK – дизайн для стійкого розвитку, VIA – дизайн в поєднанні з бізнесом). Щодо нормативної бази, то освітні процеси DK і VIA регламентуються різними законодавчими документами.

Але, наскільки би не різнилися профілі досліджуваних освітніх програм, яким би не був підхід до суті дизайну, як би не різнилися цілі, особливості та фокуси освітніх програм підготовки дизайнерів одягу, в результаті навчання студенти двох різних закладів вищої освіти Данії будуть наділені однаковими компетентностями та будуть здатні виконувати однакові професійні функції.

Порівняльний аналіз освітніх програм підготовки бакалаврів з дизайну одягу

<ul style="list-style-type: none"> Технічний комерційний заклад вищої освіти 	<ul style="list-style-type: none"> Вищий мистецький навчальний заклад
<p>VIA University College</p> <ul style="list-style-type: none"> Назва кваліфікації Bachelor of Design and Business, Fashion Design (бакалавр з дизайну та бізнесу, індустрія моди) 	<p>Design School Kolding</p> <ul style="list-style-type: none"> Назва кваліфікації Bachelor of Arts (BA) in Design (BA in Fashion & Textile) бакалавр мистецтв в області дизайну (бакалавр моди та текстилю)
<p>Термін навчання на бакалавраті</p> <ul style="list-style-type: none"> 1,5-річна програма, 90 кредитів ECTS Бакалаврату в VIA передуює 2-річна програма професійного академічного рівня. 	<ul style="list-style-type: none"> 3-річна програма, 180 кредитів ECTS Освіта може бути завершена і через 4 роки, на один рік можна перервати навчання на користь роботи, а потім повернутись і завершити навчання.
<p>Мета програми</p> <ul style="list-style-type: none"> VIA: Підготовка дизайнерів одягу має науково-дослідну та проектну орієнтацію, професійна майстерність надається на академічному професійному рівні. 	<ul style="list-style-type: none"> DK: Крім професійної майстерності та наукового підходу має орієнтацію на співпрацю в професійному, міждисциплінарному, національному та міжнародному контекстах.
<p>Особливості програми</p> <ul style="list-style-type: none"> VIA: Поєднання дизайну із розумінням бізнесу та міждисциплінарний підхід 	<ul style="list-style-type: none"> DK: Навчання дизайну для стійкого розвитку, робота з «екомодою», експериментування із формою
<p>Спільне: підготовка до розробки концепцій та бізнес-ідей</p>	
<p>Основний фокус програми</p> <ul style="list-style-type: none"> VIA: Поєднання дизайну із розумінням бізнесу та міждисциплінарний підхід 	<ul style="list-style-type: none"> DK: Навчання дизайну для стійкого розвитку, робота з «екомодою», експериментування із формою
<p>Компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> Здатність справлятися зі складними та орієнтованими на розвиток ситуаціями в умовах навчання чи роботи Здатність самостійно брати участь у професійній та міждисциплінарній співпраці з професійним підходом Здатність визначати власні потреби у навчанні та структурувати власне навчання у різних навчальних середовищах 	
<p>Освітні компоненти</p> <ul style="list-style-type: none"> Загальні, спеціальні, вибіркові 	<ul style="list-style-type: none"> Міждисциплінарні, спеціальні

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>